

PRAVA DJECE I ELEKTRONIČKI MEDIJI

Ana Pezo, prof.
Savjetnica pravobraniteljice za djecu

DVA LICA ELEKTRONIČKIH MEDIJA I DIJETE

- Pravo na informaciju
- Obrazovna prava
- Pravo na druženje
- Pravo na izražavanje vlastitog mišljenja
- Kulturna prava (igra, zabava)

- Nasilje preko interneta
- Ugrožavanje djetetovog prava na privatnost
- Izloženost djece potencijalno štetnim medijskim sadržajima

CYBERBULLYING

Nasilje preko interneta

- pojam za svaku komunikacijsku aktivnost *cyber* tehnologijom koja je štetna za dijete.

- Obuhvaća situacije kad je dijete izloženo napadu drugog djeteta ili grupe djece putem interneta ili mobilnog telefona. Počinitelji nasilja i žrtve nasilja su maloljetnici.

ŠTO OBUHVAĆA OVAKAV OBLIK NASILJA?

- Poticanje grupne mržnje
- Napade na privatnost
- Uznemiravanje
- Uhođenje
- Vrijeđanje
- Nesavjestan pristup štetnim sadržajima
- Širenje nasilnih i uvredljivih komentara
- Slanje prijetećih, okrutnih poruka
- Kreiranje stranica koje sadrže priče, crteže, slike i šale na račun vršnjaka
- Slanje fotografija svojih kolega te traženje ostalih da ih procjenjuju po određenim karakteristikama
- Iznošenje osobnih podataka ili obiteljskih prilika
- Provaljivanje u tuđe e-mail adrese
- Krađu i mijenjanje lozinke
- Slanje virusa, fotografija i neželjene pošte na e-mail ili mobitel
- Lažno predstavljanje
- Dječja pornografija

Dvije vrste nasilja preko interneta

- **IZRAVAN NAPAD**

- **NAPAD PREKO POSREDNIKA**

Događa se kad počinitelj

Napada žrtvu preko treće osobe koja toga najčešće nije svjesna

SPECIFIČNOSTI CYBERBULLINGA

- **Cyber bullying se najčešće izvodi oblicima komunikacije u kojima identitet počinitelja može biti skriven**
- **Nema povratne informacije o tome jeli ponašanje prouzročilo štetu drugome**
- **Anonimnost počiniteljima koji u stvarnom svijetu vrlo vjerojatno ne bi bili nasilni daje osjećaj lažne sigurnosti i moći te da nekažnjeno mogu ne poštovati socijalne norme i ograničenja**

ZA RAZLIKU OD BULLINGA KOD CYBERBULLINGA

- **Nasilje može biti prisutno 24 sata, svih 7 dana u tjednu**
- **Dijete je izloženo nasilju i uznemiravanju kod kuće i na drugim mjestima koji su za njega prije bili sigurni**
- **Publika i svjedoci mogu biti mnogobrojni i brzo se povećavaju**
- **Djeca i mladi koji se ponašaju nasilno mogu ostati anonimni**
- **Elektroničko zlostavljanje može biti prisutno među vršnjacima ali mete mogu biti i odrasli npr. učitelji i profesori**
- **Bez fizičkog kontakta sa žrtvom ili publikom djeca i mladi teže razumiju štetu koju njihove riječi mogu nanijeti**

Konvencija o pravima djeteta

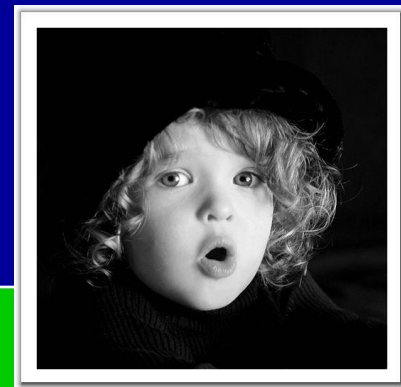
- Čl. 16. Dijete neće biti podvrgnuto samovoljnom i nezakonitom miješanju u njegovu privatnost, obitelj, dom ili dopisivanje, niti nezakonitim napadima na njegovu čast i ugled

- Dijete ima pravo na zakonsku zaštitu protiv takvog miješanja ili napada

ŠTO KAŽU DJECA?

“Na internetu mogu biti ono što želim. Mogu govoriti što želim i ništa se neće dogoditi. U stvarnosti se stidim izgovarati neke riječi, a na internetu to mogu slobodno.”

“Na internetu mogu doznati informacije koje od roditelja ne mogu.”

“Mogu govoriti slobodnije o problemima, jer te ljude i ne znam-to je kao nevidljivi psihijatar. Puno je lakše razgovarati jer tio osoba s kojom razgovaraš ne vidi lice.”

“ Mogu izbaciti svoj bijes, a da se nakon toga ništa ne dogodi”

NASILJE ODRASLIH NAD DJECOM PUTEM ELEKTRONIČKIH MEDIJA

- Psihičko, verbalno i seksualno nasilje
- Povreda prava na privatnost
- Vrbovanje
- Iskorištavanje djece za dječju pornografiju

Trgovina ljudima
Otmice
Zlostavljanje djece
Prostitucija
Vrbovanje djece za prostituciju

Nezakoniti sadržaji prema procjenama čine oko 5% svih sadržaja na Internetu

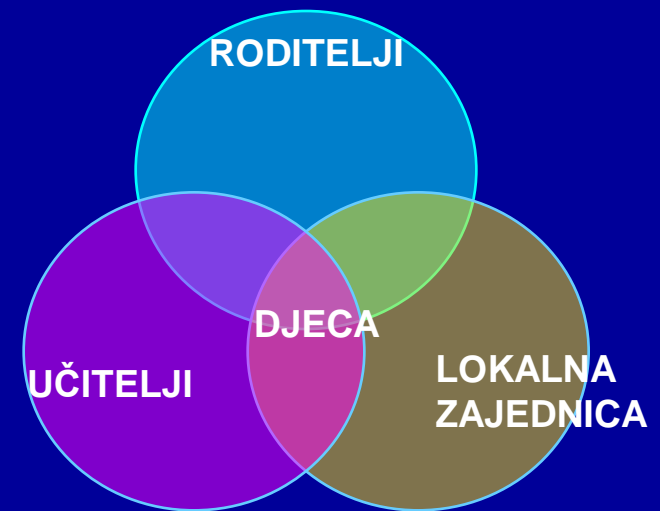
PREVENCIJA?!

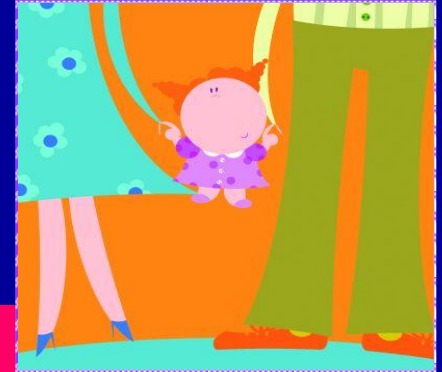
SVEOBUH VATNA I PRAV OVREMENA

ULOGA ODRASLIH U ZAŠTITI DJECE

- Pravilnom i pravovremenom edukacijom, kao i preventivnim programima, djeca se mogu zaštititi od opasnosti interneta.
- Ključnu ulogu u edukaciji imaju **roditelji i djelatnici odgojno obrazovnih ustanova**-prenositelji znanja i učitelji vještina zaštite.

ULOGA OBITELJI

- **Upoznati se s elektroničkim medijima, mogućnostima koje nude kao i opasnostima virtualnog svijeta**
- **Dopustiti djeci da pouče odrasle o nekim načinima uporabe elektroničkih medija**
- **Razgovarati s djecom o mogućnostima korištenja elektroničkih medija, opasnostima i mogućim posljedicama**
- **Dogovoriti zajedno s djecom pravila korištenja**
- **Uputiti ih na pozitivne sadržaje i mogućnosti elektroničkih medija**
- **Poticati korištenje elektroničkih medija kao sredstva za učenje i druženje a ne samo za igrice**
- **Provesti zajedno s djecom neko vrijeme na internetu**
- **Upoznati stranice koje posjećuju djeca kao i njihove internetske prijatelje**
- **Promatrati aktivnost djece na internetu**

- **Ograničiti korištenje elektroničkih medija na 1-2 sata dnevno**
- **Postaviti računala na vidljivim mjestima (dnevni boravak)**
- **Upozoriti djecu da ne daju osobne podatke ni fotografije na internetu te da ne odgovaraju na susrete s nepoznatim ljudima**
- **Ako se dijete želi susresti s osobom koju je upoznao na internetu onda to mora biti na javnom mjestu i u prisutnosti roditelja**
- **Pružiti im potporu u prijavljivanju nasilja**
- **Naglasiti im da nisu krivi ukoliko su žrtve virtualnog nasilja te da im zbog toga nećete oduzeti računalo (to je glavni razlog zašto djeca ne govore roditeljima o nasilju)**

AKO RODITELJI DOZNAJU DA IM JE DIJETE ŽRTVA NASILJA PUTEM ELEKTRONIČKIH MEDIJA

- Poučiti dijete da ne odgovara na nasilne poruke
- Ne brisati poruke jer mogu poslužiti kao dokaz
- Pokušati otkriti identitet nasilnika
- Kontaktirati Internet providera
- Kontaktirati školu
- Ako je identitet nasilnika poznat pokušati kontaktirati njegove roditelje
- Kontaktirati policiju

KAKO PRIJAVITI KAZNENO DJELO?

- **Prijava se upućuje policijskoj upravi , odnosno postaji. Nakon prijave policija provodi kriminalističku obradu te će, ako utvrdi postojanje relevantnih elemenata, poslati izvješće Državnom odvjetništvu ili Centru za socijalnu skrb, koji će na temelju prikupljenih informacija , pokrenuti daljnji postupak**
- **DJECA do 14 godina- MJERE OBITELJSKO PRAVNE ZAŠTITE (nadzor nad izvršenjem roditeljske skrbi)**
- **Djeca 14-16 GODINA- ODGOJNE MJERE (disciplinske mjere, mjere pojačane brige i nadzora ili zavodske mjere)**
- **Djeca od 16-18 godina- KAZNA MALOLJETNIČKOG ZATVORA**

ODGOJNO OBRAZOVNE USTANOVE

- Programi zaštite koji filtriraju i blokiraju neprikladne internetske poruke i stranice (kratkoročno)

- Edukacija o korištenju interneta na siguran i odgovoran način (djeca, roditelji, odgojitelji/ učitelji)
- Razvijanje mehanizama za filtriranje i blokiranje unutar ponašanja djece kako bi izgradili učinkovitije strategije donošenja odluka i razvili kritičku medijsku pismenost
- Razvijati osobnu odgovornost za ponašanje
- Senzibilizacija i edukacija o posljedicama cyberbullinga po počinitelja ali i žrtvu
- Potpora u prijavljivanju
- Pažnja kod stavljanja sadržaja na web stranice odgojno obrazovnih ustanova i načina pristupa

**«ODRASLI SU DUŽNI ŠTITITI DJECU OD ZLA, ALI TO JE MOGUĆE
SAMO AKO RASPOLAŽU DOVOLJNIM SAZNANJIMA DA BI
MOGLI PROCIJENITI KADA JE DIJETE U OPASNOSTI.»**

Christiane Sanderson

- **PODIZANJE SVIJESTI (mediji, tribine, brošure, radionice za učitelje, roditelje, djecu)**
- **PRAVILA (na nivou škole, razreda)**
- **NADZOR (roditelji, učitelji)**
- **PREVENTIVNI PROGRAMI (odgojno obrazovne ustanove, lokalna zajednica)**

Riječ napredak neće imati smisla sve dok na svijetu bude i jedno nesretno dijete!

IZVORI

- Ured pravobraniteljice za djecu
- Poliklinika za zaštitu djece grada Zagreba
- Parry Aftab “*Kako prepoznati opasnosti interneta*”

